

Noter om Padborgegnens Ynglefugle.

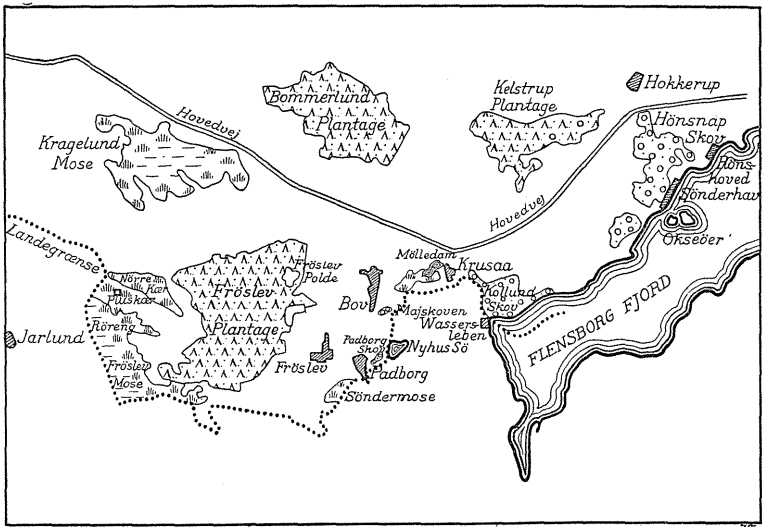
Af BERNT LØPPENTHIN.

I Juni Maaned 1941 og 1942 foretog Forf. 2 Rejser med ornithologisk Formaal til det sydlige Sønderjylland. 1941 ankom jeg til Frøslev 11. Juni og færdedes i Frøslev Plantage, Mose og Røreng i 2 Dage. 14.—16. Juni tog jeg Ophold i Sønderhav og undersøgte herfra navnlig Kollund og Hønsnap Skove; endvidere aflagde jeg en Lynvisit i Kelstrup Plantage, hvilket dog ikke gav omtalelsesværdige Iagttagelser, da Tiden var for kort. 17.—18. Juni tilbragtes paa Als, hvor jeg bl. a. besøgte Nørreskov og Ketting Nor, man da Iagttagelserne herfra intet nyt eller uventet frembød, er der i Almindelighed ikke taget Hensyn til dem i nedenstaaende Fremstilling; kun i et Par Tilfælde (Nattergal, Korttaet Træløber, Dompap), hvor Sammenligning med Frøslev—Krusaa—Hønsnap-Omraadets Fugle har været paakrævet, er jeg gaaet ind paa Fugleforekomster paa Als.

1942 havde jeg fast Station i Frøslev 8.—19. Juni og foretog herfra Ekskursioner langs Landegrænsen fra Kragelund og Frøslev Moser i Vest til Hønsnap Skov i Øst. Nøjere betegnet ligger det undersøgte Omraade mellem Danmarks Sydgrænse og Hovedvejen Graasten—Krusaa—Tønder; i Vest gaar det nogenlunde til Grænsen mellem Aabenraa og Tønder Amter og i Øst til en Linie Hokkerup—Rønshoved. Okseøerne i Flensborg Fjord kunde jeg nok have besøgt 1941, men jeg afstod fra det for at spare Tid, da de er Udflugtsteder og derfor heller ikke saa absolut tillokkende ud i ornithologisk Henseende. Begge Rejser foretoges med Støtte af Japetus Steenstrups Legat, hvis Bestyrelse jeg herved bringer min bedste Tak.

Fig. 1 viser de særlig undersøgte Lokalteter. Frøslev og Kragelund Moser er interessante Steder for Studium af Eng- og Mosefugle, der ikke kræver større Vandsamlinger til deres Trivsel. Baade fugtige og mere tørre Enge veksler med Arealer med Pilebuske og Tørvegrave, dels gamle og næsten over-

groede, dels ganske ny. Den intensive Tørveproduktion overalt har selvfølgelig forårsaget megen Uro, særlig i Frøslev Mose, hvor f. Eks. sikkert hverken Hedehøg eller Storspove har ynglet 1942, omend begge Arter kunde iagttages til Stagedighed. I Kragelund Mose er der ogsaa lavet mange Tørv, men her har i alle Tilfælde Storspoven ynglet 1942, maaske paa mere højtliggende Arealer med Lyngbevoksning, hvor Uroen har været mindst; Hedehøgen saas kun faatalligt over

I. FREDERIKSEN del.

Fig. 1. Kort over den sydligste Del af Aabenraa Amt med de i Teksten omtalte Lokaltiteter.

dette Terræn. Gennemgaaende er Frøslev Mose nok saa fugtig som Kragelund Mose, og for førstnævnte Sted skal endelig nævnes nogle stærkt tuede Arealer, opstaaet efter Mosebrand for en Aarrække siden; de var besværlige at færdes i, og særlig ornithologisk Interesse syntes ikke at knytte sig til dem. Af mindre Sø- og Mosedrag skal især nævnes Søndermose ved Padborg og Krusaa Mølledam, der mod Sydvest gaar over i nogle meget fugtige og kilderige Engstrækninger. Selvom det ikke er en Fugl, skal dog her nævnes en Forekomst af stor zoogeografisk Interesse, nemlig af Dyndsmerlingen, *Misgurnus*

fossilis, „æ Pivaal“, som Befolkningen kalder den (sml. SØRENSEN, p. 36).

Naaleskovfugle studeredes selvsagt først og fremmest i Frøslev Plantage, der i det allervæsentligste er ren Naaleskov. I og ved dens sydvestlige Del findes lidt Egekrat. Bommerlund Plantage besøgte ikke, og Kelstrup Plantage, der ogsaa indeholder en Del Løvtræer, var jeg — som nævnt — kun i paa en kort Tur.

Som de fleste eller næsten alle Løvskove af nogenlunde Størrelse indeholder Kollund og Hønsnap Skove Granplantninger, men store og smaa Løvtræer — navnlig Bøg — dominerer dog langt. En Besøger fra andre Egne af Danmark vil straks bemærke de talrige Kristtornbevoksninger i Højskoven. Denne Underskov, der byder glimrende Ynglebetingelser for Skovbundsrugere som f. Eks. Skovsanger, var vel ved Magt 1941, men den paafølgende Vinter havde taget haardt paa den som paa meget andet, saa kun et Faatal af Buskene stod med grønne Blade 1942. For Løvskovs- og Kratfugle undersøgte endvidere Padborg Skov og Majsikoven ved Bov.

Det ornithologiske Udbytte er følgende:

Atling, *Anas querquedula*. ♀ ad. saas i en Tørvegrav i Frøslev Røring 17. Juni 1942. Unger iagttoges ikke, men efter Fuglens Opførsel at dømme har de utvivlsomt været i Nærheden. Andre Moseænder bemærkedes ikke, men jeg vil ikke af den Grund benægte Forekomsten f. Eks. af Graaænder i Søerne.

Gravand, *Tadorna tadorna*. 1 Par saas paa Flensborg Fjord 14. Juni 1941. Arten er dog ikke sjælden her (EMEIS, 1936, p. 377).

Knopsvane, *Cygnus olor*. 1941 havde 1 Par Rede i Krusaa Mølleddam, og 1 Par holdt til i den lille Mose paa Grænsen ved Wassersleben. 1942 havde Krusaa Mølleddam og Nyhus Sø, hvilken sidste er tysk, hver sit Par.

Kanadagæs, *Branta canadensis*. Ifølge Meddelelse fra Skovarbejder PETER MØLLER, Frøslev (mundtlig og i Brev af 16. December 1942), der er ivrig Jæger, holdt nogle „Bengt Bergs Gæs“ til paa Egnen i 1941. Fuglene beskrevs rigtigt, og det kan næppe have drejet sig om andet end Kanadagæs, vel fra BENGT BERG's fritflyvende Stamme, hvoraf en

Flok var set andetsteds i Danmark i Løbet af den forudgaaende Vinter, og en enkelt af Fuglene blev ogsaa skudt. MØLLER havde sammen med en Arbejdskammerat set 2 Kanadagæs flyve op „med noget i Næbbet“ i en bestemt Kløft i Kollund Skov. Trods ivrig Søgen fandt jeg dog intet 14. Juni 1941. At jeg 15. Juni efter Solnedgang hørte nogle Lyde, der mindede om Bramgaaseskrig, fra Flensborg Fjord udfør Sønderhav, er der maaske Grund til at bemærke, maaske ikke. I Brevet skriver MØLLER endvidere: „... I August 1941 saa jeg i den Kløft, som jeg viste Dem, hvortil Bengt Bergs Gæssene fløj frem og tilbage fra Fjorden, 3 unge Gæs og begge de 2 gamle, som gik til Fods ud til Flensborg Fjord“. Fremdeles meddeles, at 1 Kanadagaas „sidste Vinter“ (1941—42) holdt til i nogle Dage i Søndermose og derefter forsvandt, og paa en Jagt „i Aar“ iagttoges 3 Eksemplarer ved Krusaa Mølleddam, hvor de holdt til en Uges-tid og derpaa forsvandt. Ellers er Arten ikke iagttaget. — Selvom jeg ikke personlig har iagttaget de paagældende Gæs, og selvom det er fremmede Elementer i vor Fauna, har jeg fundet Anledning til at nævne Fuglene, da det jo ikke drejer sig om Enkeltindivider, der reelt er flygtet fra Fangenskab, men om Udløbere fra en fritflyvende smålansk Bestand, der maaske har ynglet paa dansk Grund. Arten blev totalfredet fra 1941 til Udgangen af 1943.

Agerhøne, *Perdix perdix*. Enkelte iagttoges.

Urfugl, *Lyrurus tetrrix subsp?* Ynglefugl i Kragelund Mose og Frøslev Mose med Omgivelser. Førstnævnte Sted saa jeg kun Gødningen, men Redefund omtaltes af en Mand, hvis Ejendom jeg passerede. I Frøslev Røring saa jeg flyvende ♂♂ et Par Gange. Muligt er Bestanden indført (sml WESTERSKOV, p. 183), saa det er uden Undersøgelse umuligt at sige, om det drejer sig om *L. t. tetrrix* eller *L. t. britannicus*.

Toppet Lappedykker, *Podiceps cristatus*. 1942 iagttoges 1 Par i Krusaa Mølleddam, 2 Par i Nyhus Sø.

Blishøne, *Fulica atra*. Bemærkedes 1942 i Søndermose og Nyhus Sø.

Vibe, *Vanellus vanellus*. Almindelig i passende Terræn. Arten forekom talrigere i Kragelund Mose end i Frøslev Mose og Røring, hvor den rigeligere Vegetation, de talrige Tørvegrave, der ofte er omgivet af Pilekrat, og tuede Arealer efter gamle Mosebrande byder Arten ringere Ynglebetingelser end Kragelund Moses Arealer med kort Vegetation.

Storspove, *Numenius arquata*. Arten har formentlig ynglet i Frøslev Mose fra ca. 1931; 1932 iagttoges 1 paa D. O. F.s

Ekskursion (D. O. F. T., 1932, p. 175). 1936 fotograferedes den rugende Fugl paa Reden (Dansk Jagttidende, LIII, 1. 9. 1936); 1 af de 3 her offentliggjorte Billeder er dateret 1935. 1941 bemærkede Forf. 2 Par og 1942 3 Par, der uafslædt fløj „trillende“ omkring. Det ene af Parrene syntes at have sit Revir paa tysk Grund. Ingen af dem var særlig urolige, naar man nærmede sig dem eller opholdt sig i Terrænet, saa sandsynligvis har der ikke været Yngel, sikkert grundet paa den Uro, den intensive Tørveproduktion foraarsagede. Kragelund Mose husede 3 à 4 Par 1942. De opførte sig ganske anderledes end Fuglene i Frøslev Mose; de fløj skrigende omkring, saa det syntes hævet over enhver Tvivl, at der var Yngel, men det lykkedes dog ikke at lure denne af i den forholdsvis begrænsede Tid, der stod til Raadighed. — 15.—18. Maj 1943 iagttog J. CHR. HARBOE ca. 6 Par Storspover i hver af de nævnte Moser. I Kragelund Mose konstateredes Æg eller Unger af de 4 Par. I Frøslev Mose fandtes ingen Yngel, men Fuglene opførte sig, som om de havde Unger.

De 2 Regnspovearters Trækskrig (Storspovens fuldtonende Fløjt og Smaaspovens kortere Skrig, gentaget i hurtig Rækkefølge) er vel kendt af de fleste eller alle danske Ornithologer, men nogle Bemærkninger skal gøres om de 2 Arters Stemmer paa Ynglepladsen. Smaaspovens Faresignal her ligner Trækskriget; Storspovens Varselskrig er bygget paa samme Maade, en Række korte, kaglene Fløjt, der dog forekommer mig dybere end Smaaspovens. Den i Danmark ofte eller gerne som „Parringstrille“ betegnede Lyd findes hos begge Arter; af Smaaspoven har jeg kun hørt den paa Ynglepladsen (Færøerne, Island), men for Storspovens Vedkommende har jeg bemærket den saavel paa Yngleplads (Sverige, Danmark) som paa Træksted (Vadehavet) og i Vinterkvarter (Persiske Golf, vel *Numenius arquata lineatus*).

Sorthalet Kobbersneppe, *Limosa limosa*. 3 Par konstateredes i Kragelund Mose 1942. I Frøslev Mose saas Arten ikke. — 15. Maj 1943 observerede J. CHR. HARBOE 2—3 Par Kobbersnepper paa førstnævnte Lokalitet.

Tinksmed, *Tringa glareola*. Adskillige Par ynglede i Frøslev Mose. I Kragelund Mose forekom Arten ogsaa, men var mindre talrig.

Rødben, *Tringa totanus*. 1 Par iagttoges i Kragelund Mose 1942, ingen i Frøslev Mose.

Horsegøg, *Capella gallinago*. En Del iagttoges i begge de undersøgte, store Moser, flest i Frøslev Mose og Røreng.

Hættemaage, *Larus ridibundus*, og Stormmaage, *L. canus*. Begge Arter iagttoges hyppigt paa Strejf, flest Hættemaager, hvoraf ca. 100 holdt til paa en bestemt Engstrækning i Kragelund Mose 1942. Der var ingen Ynglepladser.

Sølvmaage, *Larus argentatus*. Nogle iagttoges paa Flensborg Fjord.

Sortterne, *Chlidonias nigra*. 1941 holdt 5-6 Par — højst 10 — til Frøslev Røreng, hvor 3 Reder med Æg saas. 1942 iagttoges 5 Par i en Tørvegrav et Stykke Nord for den Aaret forud benyttede Lokalitet; 17. Juni saas Æg og nyklækkede Unger. I Kragelund Mose bemærkedes 1942 1 à 2 Par, der utvivlsomt havde Unger.

Graahejre, *Ardea cinerea*. Saas af og til flyvende, oftest enkeltvis.

Hvid Stork, *Ciconia ciconia*. 1941 holdt 13 uparrede Fugle til i Frøslev Mose. 1942 saas 9 sammen i Kragelund Mose, og en beboet Rede fandtes paa Pluskær. Enkeltfugle iagttoges ofte.

Musvaage, *Buteo buteo*. Iagttoges i Frøslev Plantage, Kollund og Hønsnap Skove samt kredsene over fri Mark. 1941 fandt jeg en Rede i Kollund Skov; 1942 saas ingen Reder.

Hvepsevaage, *Pernis apivorus*. 1941 iagttoges en enkelt i Frøslev Plantage. 1942 saas Arten i Kollund og Hønsnap Skove, hvilket sidste Sted jeg fandt en Rede ca. 30 m oppe i en slank Bøg. Reden kendte jeg fra Aaret forud, da den var ubeboet. 1942 var den kendelig forøget i Omfang og forsynet med Kviste og Blade af Bøg. Jeg gik ikke op i Træet, men bankede Fuglen af 3 Gange for om muligt at høre dens Skrig; den strøg hver Gang tavs fra Reden.

Hedehøg, *Circus pygargus*. 1941 saas indtil 3 ♂♂ ad Gangen over Frøslev Mose og Røreng. 1942 holdt 2 eller 3 ♂♂ og — vistnok — 2 ♀♀ til sammesteds; 1 ♂ saas et Par Gange i Kragelund Mose. Grundet paa Uro og Tørveskæring har der næppe været Yngel i nogen af Moserne.

Duehøg, *Accipiter gentilis gallinarum*. 17. Juni 1942 saas ♀ ad. flyvende ganske lavt over Frøslev Røring med Kurs mod Jarlund. Den blev forfulgt af Krager og Stormmaager og søgte Skjul i nogle Pilebuske, skarpt bevogtet af sine Plageaander. Da jeg jog den ud, søgte den hurtigst muligt paany Ly for Forfølgerne i en fjernere Gruppe Buske.

Mosehornugle, *Asio flammeus*. Iagttoges ikke af Forf. — 20. Maj 1943 fandt J. CHR. HARBOE en Rede med 2 Unger og 2 Æg i Kragelund Mose.

Ringdue, *Columba palumbus*. Almindelig Ynglefugl.

Mursejler, *Micropus apus*. Talrigt iagttaget.

Gøg, *Cuculus canorus*. Almindelig iagttaget baade i Moserne og Skovene. I Moserne var det navnlig Engpibere, der forfulgte Gøgene, men om denne Art eller Gul Vipstjert var Gøgens Hovedvært kan ikke siges.

Grønspætte, *Picus viridis*. Hørtes i Kollund Skov 17. Maj 1943 af J. CHR. HARBOE.

Stor Flagspætte, *Dryobates major pinetorum*. Almindelig i Løvskovene. I Frøslev Plantage hørtes Arten af og til.

Skovskade, *Garrulus glandarius*. Iagttoges ret hyppigt i Skovene.

Skade, *Pica pica*. Syntes forholdsvis faatallig. Enkelte Fugle saas dog i Terrænet, og en gammel Rede bemærkedes ved Padborg.

Allike, *Coloeus monedula (spermologus?)*. Iagttoges kun faatalligt.

Raage, *Corvus frugilegus*. En stor Flok saas i Frøslev Mose 1942.

Krage, *Corvus corone cornix* > *corone*. Almindelig Ynglefugl. Baade Sortkrager, „Bastardkrager“ og Graakrager iagttoges; sidstnævnte var i Overtal.

Ravn, *Corvus corax*. Nogle Par yngler i Egnen. 12. Juni 1941 saas 2 flyvende Fugle over Frøslev Mose med Kurs mod Jarlund, og 18. Juni 1942 iagttoges 4 sammen ved Pluskær; disse har muligt haft Ynglepladser paa tysk Omraade. I Hønsnap Skov saas 3 sammen 11. Juni 1942. I Kollund Skov, hvor

de ynglende Ravne dræbtes af Kragegift ca. 1933 (EMEIS in litt. til HELMS), iagttoges ingen Ravne.

Rødrygget Tornskade, *Lanius collurio*. Ynglepar saas flere Steder.

Stor Tornskade, *Lanius excubitor*. Arten iagttoges hverken 1941 eller 1942, men den er muligt overset. Den iagttoges 22. Maj 1932 (D. O. F. T., 1932, p. 175), og 1936 saa J. CHR. HARBOE Fuglen i Terrænet omkring Frøslev Polde, men Yngel bemærkedes ikke.

Digesvale, *Riparia riparia*. Kun faa iagttoges.

Bysvale, *Delichon urbica*. Ret ofte iagttaget.

Forstuesvale, *Hirundo rustica*. Almindelig Ynglefugl.

Spætmejse, *Sitta europaea sordida*. Ynglefugl i Løvskovene.

Hedelærke, *Lullula arborea*. 1942 holdt 1 Par til Vest for Frøslev By og 1 Par paa Lysningen omkring Frøslev Polde. De syngende ♂♂ observeredes regelmæssigt.

Sanglærke, *Alauda arvensis*. Talrigt forekommende, navnlig i Kragelund Mose, hvor et Par Redefund gjordes.

Stær, *Sturnus vulgaris*. Almindelig Ynglefugl.

Gærdesmutte, *Troglodytes troglodytes*. Baade 1941 og 1942 saas og hørtes Arten jævnlig. 1941 fandtes adskillige Reder, flest Hanreder, alle bygget i Brinker. 1942 var der mod Forventning ingen paafaldende Nedgang at spore i Bestanden. Syngende ♂♂ observeredes paa passende Lokalteter, og en Del Reder fandtes. 1 nedstyrtet Rede med næsten flyvestore Unger fandtes ved en Brink i Hønsnap Skov 11. Juni, og en frisk Rede med et enkelt Æg iagttoges frit i en Gran ved Krusaa 16. Juni.

Træløber, *Certhia familiaris macrodactyla*. 1941 observeredes Arten i flere Par i Frøslev Plantage og i Kollund og Hønsnap Skove. I Kollund Skov fandtes en Rede med flyvefærdige Unger, og i Hønsnap Skov saas 2 Kuld, 1 udfløjet og 1 næsten flyvestort, der endnu sad i Reden, i Dagene 14.—16. Juni. Den paafølgende Vinter syntes at have taget haardt paa Bestanden; under hele mit Ophold i Omraadet bemærkedes kun 1 eneste Træløber (Hønsnap Skov 16. Juni), ingen Reder.

2 Unger fra de 2 endnu ikke udføjne Kuld fra 1941 ligner nøje 3 jævnstore Redeunger fra Bornholm i min Besiddelse. Bagkloen er ikke krummere end normalt hos *Certhia familiaris*; Undervingedækfjerene er lyse og Pandefjerene med lys Midte. I den mig foreliggende Litteratur savner jeg dog gode Beskrivelser af unge *C. brachydactyla*. HARTERT (p. 324) nævner intet om denne Arts Ungedragt, ejheller NIETHAMMER (p. 204). HEINROTH (Tvl. 49—50) har gode Fotografier af begge de her interesserede Træløberarter i Ungedragt, men de i den ledsagende Tekst angivne Skelnemærker synes ikke specielt møntet paa Ungfuglene; det „weniger scharf gestrichelte Vorderkopf“ hos *C. brachydactyla* omtales dog, ligesaa at Panden er „auch sonst weniger abgesetzt gefärbt als das des Verwandten“ (*C. familiaris*) (l. c., p. 138—39). Nogle ca. 100 Aar gamle Skind paa Zoologisk Museum fra Renthendorf (CHR. L. BREHM) synes faktisk mere ensfarvet paa Hoved og Ryg end foreliggende *C. familiaris*, hvilket man ogsaa faar Formodning om ved Sammenligning af HEINROTH's just nævnte Figurer. JOUARD kommer flere Gange ind paa Ungfugle af *C. brachydactyla*, men kun med zoogeografisk Hensigt, ikke forat nævne Skelnemærker overfor *C. familiaris*. Angaaende Korttaaet Træløber i Holland, hvor *C. familiaris* ikke forekommer, udtaler VAN OORT (p. 89), at Ungedragten ligner de gamle Fugles, men Oversiden er mere plettet, da de lyse Skaftstriber er meget bredere og mere viser sig som Skaftpletter; paa den tilhørende Illustration af Ungfuglen faar man ikke Indtryk af store Forskelligheder overfor *C. familiaris*; dog er maaske Panden mindre stribet, og Bagkloen er tegnet som stærkt krummet. HENS (p. 179) klarer Sagen for let med Bemærkningen: „Ook dat de jonge vogels wijkt slechts wenig af“; han har kun draget Sammenligning med voksne *C. brachydactyla*, ikke med *C. familiaris*.

Korttaaet Træløber, *Certhia brachydactyla*. Arten forekommer ved Flensborg (EMBEIS, 1937, p. 35) og kan derfor med største Sandsynlighed ogsaa træffes Nord for den danske Grænse, men Forf. fandt den ikke trods ivrig Søgen. Imidlertid kan der her være al mulig Grund til at nævne den ♀ af Korttaaet Træløber, der blev fundet død i Nørreskoven paa Als (Stenkobbøl) af Skoleelev CHR. DRÆJ 8. Juni 1936, og som befinder sig i Lærer H. SANDKAMM's Samling, da Stykket mig bekendt hidtil er det eneste haandgribelige Bevis paa Artens Forekomst i Danmark. I en uheldig og misforstaaet Aviskampagne i April 1937 blev Fuglen

brugt som Bevis for nogle tvivlsomme Angivelser om *C. brachydactyla*, iagttaget paa dansk Grund, men selvsagt kan dette Eksemplar aldrig føre absolut Bevis for andet end sig selv, ikke for andre Meddeleeres Angivelser andetstedsfra, og Resultatet blev, at Fundet ikke dengang kom frem i den ornithologiske Speciallitteratur. De 2 Træløberarter skal kunne skelnes paa Sangen, men Forbehold maa tages, hvis Iagttageren ikke har lært sig sikre Skelnemærker mellem Stemmerne i Slesvig, Holsten eller andetsteds, hvor de forekommer sammen. Forøvrigt er Æggene gerne — eller ofte — let sknelige, idet Æg af *C. familiaris* jo meget minder om Blaamejseæg, mens Æg af *C. brachydactyla* — saavidt Forf. Viden rækker — er mere storplettede, som Musvitæg.

Nogle Maal for *Certhia brachydactyla* skal anføres (Tallene i mm):

♀ Als	8. 6. 1936	Vinge 60	Næb 14	Bagklo 8
♂ Renthendorf		" 60	" 18	" 8
♂ Renthendorf		" 63	" 18	" 8
♂ Sachsen	21. 4. 1912	" 63	" 16½	" 8
♂ Sachsen	Dec. 1913	" 62	" 16	" 8
♂ Hallein	31. 1. 1922	" 67	" 19	" 8
♂ Portugal	1916	" 63	" 18	" 8

Til Sammenligning skal gives nogle Tal i mm for *C. familiaris*:

12 ♂♂ fra Sverige og Norge maaler:

Vinge: 61, 2 × 63, 2 × 64, 4 × 65, 3 × 66.

Næb: 12, 12½, 2 × 13, 7 × 14, 15.

Bagklo: 3 × 9, 9 × 10.

10 ♂♂ fra Danmark maaler:

Vinge: 62, 5 × 64, 2 × 65, 2 × 66.

Næb: 12½, 2 × 13, 6 × 14, 15.

Bagklo: 3 × 9, 7 × 10.

7 ♀♀ fra Sverige og Norge maaler:

Vinge: 60, 3 × 61, 2 × 63, 65.

Næb: 2 × 11½, 3 × 12, 2 × 12½.

Bagklo: 7 × 9.

10 ♀♀ fra Danmark maaler:

Vinge: 2 × 60, 3 × 61, 62, 3 × 63, 64.

Næb: 3 × 11, 7 × 12.

Bagklo: 8 × 9, 2 × 10.

Desværre foreligger ingen udenlandske ♀♀ af *Certhia brachydactyla* til Sammenligning med Fuglen fra Als Nørreskov, men saavel det lange Næb, der som ventet er saa langt som hos mere langnæbbede ♂♂ af *C. familiaris*, som den korte Bagklo viser, at Fuglen er en Korttaet Træløber. Bagkloen er moderat krummet, Panden med udviskede hvide Skafstriber. De mørke Undervingedækfjer, der skal danne en Plet foran 1. Haandsvingfjer, er delvis gaaet til før eller under Præparationen, men Pletten kan dog skimtes, særlig under højre Vinge. Undersiden er graalig (snavset og slidt) med gulligt Anstrøg. Oversiden er mere graalig og uden den varme Tone som hos *C. familiaris macrodactyla*, og Under ryggen er mindre udstrakt gul end hos denne.

Brunelle, *Prunella modularis*. Truffet paa samtlige undersøgte Lokalteter, hvor Yngleforekomst var mulig (Frøslev Plantage, Padborg Skov, Majskoven, Kollund Skov, Hønsnap Skov), men ikke særlig talrig nogetsteds.

Musvit, *Parus major*. Ynglefugl i Skovene.

Blaamejse, *Parus coeruleus*. 1941 iagttoges en Del i Kollund og Hønsnap Skove. 1942 observeredes Arten kun en enkelt Gang; en Del er sikkert bukket under i den strenge Vinter.

Sortmejse, *Parus ater*. Ret talrig i Frøslev Plantage. En Del iagttoges ogsaa i og ved Granplantningerne i Kollund og Hønsnap Skove.

Sumppmejse, *Parus palustris*. 1941 iagttoges Arten ret faatalligt i Kollund og Hønsnap Skove. 1942 bemærkede jeg den ikke.

Topmejse, *Parus cristatus mitratus*. Hyppig i Frøslev Plantage. Paa andre besøgte Lokalteter bemærkedes Arten ikke.

Halemejse, *Aegithalos caudatus europaeus*. 1941 iagttoges en Familie, hvor begge de gamle Fugle havde sortstribede Hoveder, i Hønsnap Skov. 1942 saas ingen.

Tornsanger, *Sylvia communis*, Gærdesanger, *S. curruca*, Munk, *S. atricapilla*, og Havesanger, *S. borin*. Alle var hyppige Ynglefugle i passende Terræn.

Gulbug, *Hippolais icterina*. Meget almindelig overalt. Talrig Ynglefugl i de levende Hegn.

Kærsanger, *Acrocephalus palustris*. Bemærkedes ikke 1941. 1942 saas og hørtes Arten ved Krusaa, Majskoven og Padborg Skov, hvilke Steder ikke besøgtes Aaret før.

Rørsanger, *Acrocephalus scirpaceus*. Ynglefugl i Krusaa Mølle dam.

Sivsanger, *Acrocephalus schoenobaenus*. Ynglefugl i Smaamoserne mellem Krusaa og Padborg.

Løvsanger, *Phylloscopus trochilus*, og Gransanger, *P. collybita*. Begge var almindelige i Skovene, førstnævnte tillige i de levende Hegn.

Skovsanger, *Phylloscopus sibilatrix*. Hyppig i Kollund og Hønsnap Skove.

Fuglekonge, *Regulus regulus*. 1941 husede Frøslev Plantage talrige Fuglekonger; i Kollund og Hønsnap Skove bemærkedes ogsaa nogle. 1942 hverken hørtes eller saas en eneste trods stadig og ivrig Søgen og Lytten. Vinteren 1941—42 har øjensynlig udryddet Bestanden. I Maj 1943 saa HARBOE et ret ringe Antal i Frøslev Plantage. [Om Forekomst af Rødtoppet Fuglekonge, *R. ignicapillus*, kan Forf. intet oplyse.]

Engpiber, *Anthus pratensis*. Almindelig Ynglefugl i Frøslev og Kragelund Moser.

Skovpiber, *Anthus trivialis*. Almindelig Ynglefugl i Skovene og paa Lysninger i og ved Frøslev Plantage.

Gul Vipstjert, *Motacilla flava*. En Del Par yngler i Frøslev og Kragelund Moser.

Hvid Vipstert, *Motacilla alba*. Ret almindelig Ynglefugl.

Misteldrossel, *Turdus viscivorus*. Forf. iagttog den kun i Frøslev Plantage, og 1941 saa jeg kun et Glimt af en flyvende Fugl. Dette Aar blev en Rede med 3 ca. 8 Dage gamle Unger dog fundet af J. CHR. HARBOE 13. Maj i den nordøstlige Del af Plantagen. 1942 bemærkede Forf. Arten 2 Steder. Paa det ene jagede 2 Fugle snerrende hinanden; det andet Sted observeredes et Par med udføjne Unger (18. Juni). Den benyttede Rede fandtes meget synligt $2\frac{1}{2}$ m fra Jorden paa den ud mod en Lysning vendende Side af en nøgen Granstamme med tørre Grenstumper; den bestod yderst af tørre, tynde, tildels lavklædte Grankviste; Skaalen var dannet af Mos med Iblanding af tørre Græsstraa; udvendig maalte den ca. 22 cm, indvendig ca. 12 cm. — 16. Maj 1943 hørte J. CHR. HARBOE Misteldrosler flere Steder i Frøslev Plantage.

Sangdrossel, *Turdus ericetorum*, og Solsort, *T. merula*. Almindelige Ynglefugle.

Bynkefugl, *Saxicola rubetra*. Almindelig Ynglefugl paa passende Steder.

Sortstrubet Bynkefugl, *Saxicola torquata rubicola*. 11.—13. Juni 1941 iagttoges ♂ ♀ paa et bestemt Sted i Udkanten af den sydlige Del af Frøslev Mose. Der var næppe Tvivl om, at Parret havde Rede eller Unger i Nærheden, men trods mange Timers Iagttagelse lykkedes det mig ikke at konstatere noget helt sikkert. Terrænet, jeg navnlig havde Opmærk-

somheden henvendt paa, var dels dækket af Græsvegetation med spredte smaa Lyngbuske, dels næsten lyngdækket med flere tørre Grøfter samt en Udgravning bevokset med Lyng, Græs og Pilebuske. ♂ saas næsten til Stadighed og altid paa praktisk taget samme Plet; den satte sig meget gerne paa Hegnspæle. ♀ saas ofte, men dog mindre end ♂; den forsvandt altid i en Bue ud over Græsmarken, men som nævnt lykkedes det mig ikke at konstatere nogen Rede her. Terrænet laa lige opad Gendarmeriets Patrouillesti, hvad der unægtelig forarsagede nogen Forstyrrelse fra de forbipasserende Gendarmers Side. I Embeds Medfør maatte de jo nødvendigvis have Vished om min Identitet og Formaalet med mit Ophold paa Stedet, men som de brave, danske Mænd, de er, var de stedse interesserede og velvillige. Imidlertid tiltog de Sortstrubede Bynkefugles — navnlig ♂'s — Uro proportionalt med den Interesse jeg og andre viste dem, hvorfor jeg til sidst bestemte mig for at indstille Efterforskningen for denne Sommer.

8. Juni 1942 var jeg igen paa Pladsen og fandt ♂ af den Sortstrubede Bynkefugl — om den samme eller en anden faar staa hen — paa nøjagtig samme Sted, ja omtrent paa samme Pæl, hvor jeg havde forladt den Aaret før. Jeg gik forsigtigere til Værks end 1941, og den første patrouillerende Gendarm, jeg saa, bad jeg lade mig i Ro og berette for Kollegerne om min Tilstedeværelse. Først og fremmest gjaldt det jo for mig om at indkredse Fuglene og deres formentlige Redeplads, før de blev saa sky, som jeg havde set Parret det foregaaende Aar. 10. Juni Kl. 8 (Dansk Normaltid) var jeg igen paa Stedet og fik hele Formiddagen fuldkommen Ro til lagttagelserne. Kl. 8½ til 9½ hoppede begge Magerne omkring og syntes kun at tænke paa deres egen Ernæring; derefter viste de sig med Larver i Næbbet, men var meget forsigtige, især ♀. Først efter 4 Timers Luren fra forskellige Poster havde jeg Reden for mig, og da jeg først var saa vidt, forekom den mig synlig nok. Den var anbragt i en lille Hulning i Kanten af en tør Grøft under og omgivet af Lyng og Pilekviste (Fig. 2) og var bygget af tørt Græs og Mos; den maalte 12—13 cm i Diameter, Skaalen 7—8 cm og indeholdt 6 Unger paa en Ugestid. En af disse toges 12. Juni til Zoologisk Museum. 14. Juni saas kun 3 Unger i Reden; de var nu i Stand til at hoppe ud og skjule sig

i Vegetationen; ♂♀ var til Stede og meget urolige. 17. Juni iagttoges kun ♂, der nu opførte sig nøjagtig som ved mit Besøg 1941. Maaske har Fuglene ogsaa dengang haft Unger, der ikke længere sad i Reden, men jeg saa ikke dengang de gamle bæere Føde i Næbbet.

12. Juni 1942 iagttog jeg ♂ af Sortstrubet Bynkefugl, fulgt af 3 flyvefærdige Unger paa en stor Lysning ved Frøslev Polde

B. LØPPENTHIN fot.

Fig. 2. Redelokalitet for Sortstrubet Bynkefugl, *Saxicola torquata rubicola*. Frøslev Mose 14. Juni 1942. Reden var anbragt nær Overkanten af en tør Grøft; man ser Indgangen til Reden.

i den nordøstlige Del af Frøslev Plantage. Næste Dag saas de samme 4 Fugle omtrent paa samme Sted og — samtidig med disse — endnu et Eksemplar, en enlig ♂. 18. Juni saas 1 ♂ + 1 Unge ved Frøslev Polde. Jeg iagttog ingen ♀♀ paa denne Lokalitet.

Paa begge ovenfor omtalte Steder forekom *Saxicola rubetra* Side om Side med *S. torquata rubicola*, saa der var rig Anledning til at anstille Sammenligninger mellem de 2 Arter Bynkefugle. Sidstnævnte var mindre at se til og Ungerne „varmere“

— mere brune — i Farven end *S. rubetra*, hvor Ungfuglene forekom mere gulgraa. Stemmerne var tydelig forskellige. Brunstrubet Bynkefugl har lidt dybere — mere „y-agtig“ — Lokketone og Fareskrig end Sortstrubet Bynkefugl, der snarere giver „i-Lyde“ fra sig. Den enlige ♂ ved Frøslev Polde saas ofte foretage Sangflugt. Fra en stor Lyngbusk eller udgaaet Gyvel kastede den sig op i Luften, fløj halvhundrede m hen over Terrænet og flagrede en Stund over næsten samme Sted, mens den foredrog sin ret svage, pibende Kvidren, hvorefter den fløj ned paa en eller anden Busk igen.

Sortstrubet Bynkefugl er sikkert konstant Ynglefugl i Frøslevvegnen. Den iagttoges her første Gang af MADSEN (l. c.) m. fl. 28. Maj 1931, ved Frøslev Polde, men Redefund gjordes ikke. 28. Juni samme Aar meddeles 4 Unger set i Frøslev Mose (Danske Fugle, III, 1931, p. 137), men jeg kan ikke fæste Lid til denne Meddelelse, selvom den ligger indenfor Mulighedens Grænser. 22. Maj 1932 iagttog E. PETERSEN ♂ ♀ i Frøslev Plantage (D. O. F. T., 1932, p. 176). EMEIS (1937, p. 37) mener, at Artens virkelige Nordgrænse maa sættes ved Elben, og at nordligere Forekomster kun er sporadiske. Sortstrubet Bynkefugls Optræden i Frøslevomraadet synes dog varig nok, hvorfor det vel maa formodes, at Arten ogsaa yngler regelmæssigt — omend maaske faatalligt — i Slesvig og Holsten, hvilket NIETHAMMER's (p. 403) Fremstilling ogsaa giver Indtryk af.

Saavidt jeg ved, er det ovenfor omtalte Redefund det første paa dansk Grund.

I Maj 1943 undersøgte J. CHR. HARBOE ovennævnte Lokalteter med Henblik paa Sortstrubede Bynkefugle og iagttog Arten paa netop de af nærværende Forf. angivne Steder. I begge Tilfælde fandtes udføjne Unger, ved Frøslev Polde 16. Maj, i Frøslev Mose 22. Maj; sidstnævnte Kuld var en Ugestid yngre end førstnævnte, der antagelig havde været udføjet et Par Dage, da de iagttoges.

Rødstjert, *Phoenicurus phoenicurus*. Almindeligt forekommende, saavel i Højskov (Kollund og Hønsnap Skove) som omkring Bebyggelserne.

Husrødstjert, *Phoenicurus ochruros gibraltariensis*. Ca. 5 Dage gamle Unger fandtes i Faarhus, Nord for Frøslev, 15. Maj 1943 af J. CHR. HARBOE. Nærværende Forf. iagttog ikke denne Art.

Rødhals, *Erithacus rubecula*. Hyppig i Skove og Plantager.

Sydlig Nattergal, *Luscinia megarhynchos*, og Nordlig Nattergal, *L. luscinia*. Hverken 1941 eller 1942 saas eller hørtes nogen Nattergal i det her behandlede Omraade og det til Trods for, at der paa hele Strækningen Øst for Frøslev findes talrige Lokaliteter, der egner sig glimrende for Arterne. Navnlig i Omraadet Padborg—Bov—Krusaa lyttede jeg forgæves efter Nattergalesang. Lokale Meddelere kunde berette om Nattergale i Majskoven, og Lokaliteten var fortrinlig, en Lund med tilliggende, spredte, tornede Buskadser, men aldrig lykkedes det mig at træffe Folk, der helt bestemt turde paastaa at have hørt Nattergale fornylig. Skovfoged KUHLEMANN, Flensborg, som jeg traf i Kollund Skov [der tilhører Flensborg Kommune], meddelte, at en Sydlig Nattergal for nogle Aar siden [var hørt en Tid i eller ved Flensborg, mens Nordlig Nattergal skulde forekomme i Kollund Skov, hvor det dog — som sagt — aldrig lykkedes mig at træffe den. SALOMONSEN (Fig. 12, p. 70) angiver Nordlig Nattergals Forekomst til og med det Indre af Flensborg Fjord (baade Nord- og Sydkysten), men nu synes i alt Fald Artens sydvestlige Forpost at være lidt længere mod Nordøst. Paa Als er Nordlig Nattergal talrig, men eventuelle Meddelelser om Sydlig Nattergal herfra maa sandsynligvis modtages med Forbehold. Hvor Nordlig Nattergals Vestgrænse er paa Sundeved, kan jeg ikke sige, men formentlig er den omkring Rinkenæs, hvorfra EMEIS (1936, p. 395) omtaler den. Af stor Interesse for danske Ornithologer er ogsaa samme Forf.s Meddelelse om, at et Par af Sydlig Nattergal rugede i et Slaaenkrat mellem Sandager og Rinkenæs 1935 (ibid., p. 395 og Fig. 3), men denne Arts Nordgrænse synes ellers at ligge i det sydlige Angel, saa de 2 nævnte Forekomster af *L. megarhynchos* omkring Flensborg Fjord kan kun betragtes som sporadiske. De 2 Arters Udbredningsomraader paa den Cimbriske Halvø maa antages at være adskilt af et nattergalefrit Areal, der for Tiden omfatter den sydlige Del af Aabenraa Amt og det nordlige Angel.

Broget Fluesnapper, *Ficedula hypoleuca*. Ret faatallig Ynglefugl. Arten iagttoges kun i Hønsnap Skov, 1941 1 Par, 1942 2 Par.

Graa Fluesnapper, *Muscicapa striata*. 1941 saas et Par ved Rede i Sønderhav. 1942 iagttoges flere Par omkring Frøslev og i Frøslev Plantage.

Graaspurv, *Passer domesticus*, Skovspurv, *P. montanus*, Bogfinke, *Fringilla coelebs*, Svenske, *Chloris chloris*, og Tornirisk, *Carduelis cannabina*. Almindelige Ynglefugle.

Stillits, *Carduelis carduelis*. Syntes ret faatallig, men observeredes dog begge Aar.

Grønsisken, *Carduelis spinus*. Hørtes og saas gentagne Gange i Frøslev Plantage baade 1941 og 1942.

Lille Dompap, *Pyrrhula pyrrhula minor*. 13. Juni 1941 hørtes Dompapfløjt i den østlige Del af Kollund Skov, men Fuglen saas ikke, og da jeg kom tilbage et Par Timer senere, hørtes intet. 15. Juni var jeg igen paa Stedet og søgte Smaafuglereeder paa en Lysning med rig Bevoksning af Risbøge, Smaagræner, Gyvel, Gedebled, Brombær osv., da pludselig et Par Dompapper legende og smaakvidrende fløj forbi mig. Fuglene var paafaldende lidt sky og slog til i en lille Risbøg 7—8 m fra mig, hvorefter ♀ forsvandt i Nabobusken. Omgaaende Eftersyn afslørede Rede med 4 friske Æg, som ♀ først forlod, da jeg rørte ved Busken. Reden var temmelig løst, men dog ordentlig bygget; Underlaget bestod af strittende Smaapinde; Redeskaalen var dannet af Planterødder, udvendig grovere og mørkere, indvendig finere og lysere; inderst bestod Udforingen af en Tot lyse Haar (Hest). Med Underlaget maalte Reden 18—20 cm i Diameter; selve Redeskaalen maalte udvendig 10—11 cm, indvendig 6—8 cm. 16. Juni havde jeg bestemt at forlade Stedet og fortsætte til Als, men tilsaa dog først Dompapreden, der nu indeholdt 5 Æg. Fuglene var stadig kun lidt sky, men Vejret var denne saavel som foregaaende Dag meget blæsende og regnfuldt, hvorfor jeg ikke kunde gøre større Fotograferingsforsøg. Straks, jeg saa Fuglene, forekom de mig kendelig mindre end de Dompapper, jeg hidtil havde haft Lejlighed til at iagttage i det Fri i Danmark (Vinterfugle og bornholmske Ynglefugle). Jeg antog straks, at jeg stod foran den første sikre Rede af Lille Dompap, fundet i Danmark, men det var ikke Tilfældet. ØSTERGAARD CHRISTENSEN (l. c.) fandt saaledes en paabegyndt Rede af Lille Dompap paa Vejleegnen 15. Maj 1940, og indtil 20. Juni 1941 havde han ialt fundet 4 Reder. 6. Juni 1941 fandtes en Rede ved Langesø paa Fyn (H. CHRISTENSEN). Uden Tvivl maa ogsaa den af STEINBACH (l. c.) omtalte Ungfugl fra Silkeborg saavel som Ynglefuglene fra Aarhus 1938 (KJÆR) og 1940 (KNUDSEN) henføres til *P. p. minor*. At de af N. H. JENSEN (l. c.) omtalte Dompapper fra Aabenraeegnen 1935—40 har tilhørt denne Race, kan heller næppe modsiges. EMEIS (1937, p. 36—37) saa en syngende ♂ ved Hokkerup 1926, og fra 1932 omtaler han et Par, der ru-

gede i Kollund; ved Flensborg er Lille Dompap optraadt som regelmæssig Ynglefugl fra 1925, og Klager — deraf en fra Wassersleben, lige ved den danske Grænse — er endog indløbet over Dompapskade paa Frugttræer, og det paa et saasent Tidspunkt af Aaret, at det ikke kunde dreje sig om Træk-gæster nordfra. Fuglen er da heller næppe sjældnen paa den danske Side af Grænsen. 1942 traf Forf. dog ingen Dompapper.

Nogle Maal af foreliggende Skind af danske *Pyrrhula pyrrhula minor* skal gives (Tallene i mm):

♂	Elstrup, Als	25. 3. 1934	Vinge 86	Næb 10
♂	Almsted, Als	14. 11. 1940	" 85	" 9
♂ ad.	Lildfrost Skov, Bredsten	12. 8. 1940	" 84	" 10
♂ juv.	Vindelev, Jelling	12. 1. 1941	" 85	" 10
♂	Vædehule Skov, Morud, Fyn	23. 11. 1941	" 83	" 10
♀ ad.	Jennum Skov, Skibet	4. 2. 1941	" 83	" 10
♀ juv.	Lildfrost Skov, Bredsten	17. 12. 1940	" 84	" 10

Til Sammenligning foreligger 2 franske Fugle (*P. p. minor*) med Vingemaal 80 og 86 mm og Næbmaal $8\frac{1}{2}$ og 10 mm — begge er ♂♂ — samt 4 britiske Eksemplarer (*P. p. pileata*) med Vinger 85, 83, 83 (♂♂) og 79 (♀) og Næb henholdsvis 10, 9, 9 og 9 mm. Ved en tidligere Undersøgelse af disse sidste Skind har Forf. (p. 21) dog faaet Maalene lidt anderledes, idet den største af Fuglene dengang angaves med Vingemaal 84 og Næbmaal 9 mm. I Serier skal *P. p. pileata* endog vise lidt mindre Maal end *P. p. minor* (sml. STEINBACHER, p. 54). Nu som tidligere har Forf. (l. c.) ladet en Række Dompapper fra det europæiske Fastland (4 Hallein, Østrig, 4 Renthendorf, 1 Sachsen, 2 Rumænien) i Zoologisk Museums Samlinger ude af Betragtning; alle stammer de fra Maanederne November—Januar, men selvom de var sikre Ynglefugle, kan det have drejet sig om den mellemstore, sydtyske Form, *P. p. germanica* (Renthendorf, Sachsen) eller maaske endog om *P. p. pyrrhula* (Østrig, Rumænien) (sml. NIETHAMMER, p. 73, Fig. 16). Maalene er ogsaa store og viser, at det ikke kan dreje sig om *P. p. minor*.

Maal for en Række bornholmske Ynglefugle (*P. p. pyrrhula*) har jeg tidligere angivet (LØPPENTHIN, p. 20). Til Sammenligning med de ovenstaaende Talværdier for danske Eksemplarer af Lille Dompap skal gives nogle summariske Maal for en Serie af Store Dompapper i Zoologisk Museums Samlinger (Tallene angiver mm):

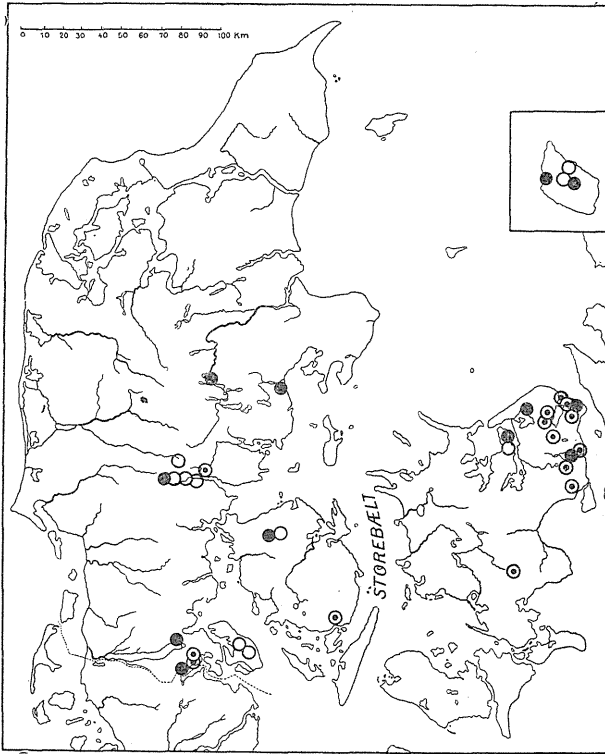

Fig. 3. Dompappens Udbredelse som Ynglefugl i Danmark. *Pyrrhula pyrrhula minor* er kun truffet Vest for Storebælt. Øst for Storebælt var de undersøgte Ynglefugle *P. p. pyrrhula*, der endnu ikke er konstateret som andet end Trækfugl i det vestlige Danmark.

● betegner Redefund eller Iagttagelse af Fugle i Ungedragt.

○ angiver Lokalteter, hvorfra Skindmateriale er undersøgt. For Sjællands og Bornholms Vedkommende er kun Ynglefugle taget i Betragtning. De foreliggende *P. p. minor* fra Jylland og Fyn er samlet udenfor Yngletiden.

⊙ betegner Iagttagelser af Dompapper i Yngletiden uden at Redefund eller Indsamlinger er meddelt.

Stederne er taget fra det foreliggende Materiale eller fra Litteraturen. Beretninger om Fundene fra Sjælland og Bornholm er dog i Almindelighed ikke optaget i Litteraturlisten, hvor væsentlig kun de Iagttagelser, der sandsynligst maa henføres til *P. p. minor*, er anført. Meddelelsen fra Svendborg (LA COUR, 1941) er heller ikke optaget i Listen, da der kan være Mulighed for, at det kun har drejet sig om sent afrejsende Trækfugle.

9 ♂♂ fra Sverige (3 fra April—Maj, 6 fra Oktober—Februar):

Vinge: 90, 2 × 91, 2 × 92, 3 × 93, 95.

Næb: 2 × 10, 7 × 11.

50 ♂♂ fra Danmark (Vinterfugle):

Vinge: 5 × 90, 5 × 91, 17 × 92, 10 × 93, 4 × 94, 5 × 95, 96, 97.

Næb: 21 × 10, 29 × 11.

6 ♀♀ fra Sverige (Oktober—Januar):

Vinge: 89, 4 × 90, 92.

Næb: 4 × 10, 2 × 11.

42 ♀♀ fra Danmark (Vinterfugle):

Vinge: 3 × 88, 8 × 89, 13 × 90, 6 × 91, 6 × 92, 5 × 93, 95.

Næb: 23 × 10, 6 × 10½, 13 × 11.

Sammenligning af disse Tal med Maalene paa de i ovenstaaende, specificerede Liste opførte Dompapper fra Jylland og Fyn viser klart, at disse sidste maa henføres til *Pyrrhula pyrrhula minor*. De er alle meget tydelig mindre end de maalte Individider af Nominatformen.

Vor nuværende Viden om Dompappens Forekomst med særligt Henblik paa Danmark kan resumeres som følger:

Lille Dompap, *Pyrrhula pyrrhula minor* Br. Udbredt over Nordvesttyskland, Holland, Belgien og Frankrig samt over den nordlige Del af Pyrenæerhalvøen og en Del af Italien. I Danmark er den faatallig Ynglefugl og Standfugl i Jylland fra Grænsen til Silkeborg og Aarhus samt paa Fyn (sml. Fig. 3).

Stor Dompap, *Pyrrhula pyrrhula pyrrhula* L. Udbredt over den Skandinaviske Halvø, Finlands og Ruslands Skovomraader, Øst- og Vestprøjsen, Posen, Karpaterne, Alperne og paa den nordlige Del af Balkanhalvøen. I Danmark er den talrig Vintergæst i hele Landet, sparsom men dog ingenlunde sjælden Ynglefugl paa Bornholm og faatallig Ynglefugl paa Sjælland (sml. Fig. 3).

I Brandenburg, Schlesien, Sachsen og Sydtyskland forekommer en Melleform mellem de 2 nævnte Racer *Pyrrhula pyrrhula germanica* (Br.).

Lille Korsnæb, *Loxia curvirostra*. Baade gamle og unge Fugle iagttoges i Smaaaflokke i Frøslev Plantage.

Rørspurv, *Emberiza schoeniclus*. Almindelig Ynglefugl. Arten forekom baade i de større og de mindre Moser.

Gulspurv, *Emberiza citrinella*. Almindelig Ynglefugl.

Kornverling, *Emberiza calandra*. Iagttoges ved Vejene.

Foranstaaende Fremstilling gør ikke Krav paa at give en fuldstændig Liste over Padborgegnens ynglende Fuglearter. Den er først og fremmest Forf.s egne Indtryk fra Omraadet under 2 Ophold i Juni 1941 og Juni 1942, ialt et Par Uger. Desuden er medtaget nogle Iagttagelser fra 1943 af J. CHR. HARBOE, som besøgte de samme Lokalteter som nærværende Forf. Det vil maaske bemærkes, at en Række Arter, som man nok kunde vente at træffe som f. Eks. Taarnfalk, Spurvehøg, Natugle, Skovhornugle, Guldpirol og Toplærke ikke er omtalt, men jeg iagttog dem ikke. Bjergvipstjert, *Motacilla cinerea*, eftersøgte med negativt Resultat i passende Terræn ved Krusaa. Et Skrig, der mindede om en lille Falks, som jeg hørte i Kollund Skov 14. Juni 1941, hidrørte utvivlsomt fra en Vendehals, *Jynx torquilla*, men det lykkedes mig ikke at faa Fuglen at se, og paa samme Maade gik det med min Søgen efter en Turteldue, *Streptopelia turtur*, hvis Kurren jeg i nogen Afstand bestemt mente at høre fra nogle Graner Sydøst for Frøsløv Polde 13. Juni 1942; Artens Forekomst var jo sandsynlig, men det lykkedes mig ikke at stadfæste den ved denne Lejlighed.

Til Slut retter jeg min bedste Tak for velvillige Oplysninger og Udlaan af Skindmateriale til Undersøgelse til Lærer HJ. ØSTERGAARD CHRISTENSEN, Give (*Pyrrhula pyrrhula minor*), Lærer H. SANDKAMM, Stolbro, Als (*Certhia brachydactyla*, *Pyrrhula pyrrhula minor*), til Zoologisk Museum (*Certhia familiaris*, *C. brachydactyla*, *Pyrrhula p. pyrrhula*, *P. p. minor*, *P. p. pileata*), til Gdr. J. CHR. HARBOE samt til Tegner Frk. INGEBORG FREDERIKSEN, der delvis har udført de 2 gængivne Kort.

Litteratur.

- BARFOD, KNUD: Nogle Undersøgelser angaaende sønderjyske Fugle. D. O. F. T., XXX, p. 1—4, 1936.
- CHRISTENSEN, H.: Yngleforekomst af Dompap, *Pyrrhula pyrrhula*. D. O. F. T., XXXVI, p. 230, 1942.
- CHRISTENSEN, HJALMAR ØSTERGAARD: Fire Redefund af Lille Dompap, *Pyrrhula pyrrhula minor* Br., paa Vejleegnen. D. O. F. T., XXXVII, p. 117—19, 1943.
- EMEIS, WALTHER: Die Vogelwelt der Flensburger Förde. Schriften des Naturwissenschaftlichen Vereins für Schleswig-Holstein, Bd. 21, Heft 3, 12. 6. 1936.

- EMEIS, WALTHER: Om Grænserne for visse Fuglearters Udbredelse i det slesvigske Omraade. D. O. F. T., XXXI, p. 32—38, 1937.
- HARTERT, ERNST: Vögel der paläarktischen Fauna, Bd. 1. Berlin 1910.
- HEINROTH, O. & M.: Die Vögel Mitteleuropas, Bd. 1. Berlin-Lichterfelde 1924—26.
- (HENS, P. A.) i: De nederlandsche vogels, Bd. 1. Wageningen 1937.
- JENSEN, NIELS HARALD: Nogle sønderjydske Optegnelser om Dompap, *Pyrrhula pyrrhula (coccinea)*... D. O. F. T., XXXVI, p. 107—09, 1942.
- JOUARD, HENRI: De la variabilité géographique de *Certhia brachydactyla* dans l'Europe occidentale. Alauda, nos. 3 & 4, 1930.
- KJÆR, TH.: Dompap, *Pyrrhula pyrrhula*, ynglende ved Aarhus. D. O. F. T., XXXII, p. 175—76, 1938.
- KNUDSEN, SIGFRED: Dompap. Flora og Fauna. XLVI, p. 135, 1940.
- LØPPENTHIN, BERNT: Dompappen, *Pyrrhula p. pyrrhula* (L.), som Ynglefugl paa Bornholm. D. O. F. T., XXIX, p. 15—22, 1935.
- MADSEN, HARRY: Iagttagelser over ... Sortstrubet Bynkefugl. D. O. F. T., XXV, p. 108, 1931.
- NIETHAMMER, GÜNTHER: Handbuch der deutschen Vogelkunde, Bd. 1. Leipzig 1937.
- VAN OORT, E. D.: De vogels van Nederland, 5. deel. s'Gravenhage 1935.
- SALOMONSEN, FINN: Bidrag til Kundskaben om Sønderjyllands Fugle. D. O. F. T., XXIV, p. 9—101, 1930.
- STEINBACH, A.: Dompap ... iagttaget i Danmark i Yngletiden. D. O. F. T., XXXIV, p. 213, 1940.
- STEINBACHER, FRIEDERICH: Die Vögel der paläarktischen Fauna. Von ERNST HARTERT, Ergänzungsband. Berlin 1932—38.
- SØRENSEN, R. P. (Udg.): Bogen om Bov Sogn. Kolding 1939.
- WESTERSKOV, KAJ: Urfuglens, *Lyrurus t. tetrica*, Forekomst i Danmark. D. O. F. T., XXXVI, p. 173—89, 1942.

**Sociabiliteten mellem Høgesanger (*Sylvia nisoria nisoria*
(Bechst.)) og Rødrygget Tornskade
(*Lanius collurio collurio* L.).**

Af A. Debois.

SVEND NORUP har i D. O. F. T. 1942, pag. 189, skrevet en udmærket Artikel om sine Iagttagelser af et Par Tornskader og Høgesangere, der bygger Rede ca. 5 Meter fra hinanden. Tornskadernes Æg bliver røvet, og Parret forlader Ynglestedet. Det samme gør Høgesangerne, endnu inden Æglægningen er begyndt.